

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8ECdo/107/2014
Identifikačné číslo spisu:	8813200526
Dátum vydania rozhodnutia:	09.07.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:8813200526.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej BENCONT INVESTMENTS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Astrová 2/A, IČO: 36 432 105, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Advokáti, s.r.o, so sídlom v Bratislave, Klariská 7, v mene a na účet ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Ján Buocik, proti povinnému S. Y., bývajúcemu v S., pre vymożenie 554,45 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Vranov nad Topľou, pod sp. zn. 11 Er 120/2013, o dovolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 27. augusta 2013, sp. zn. 5 CoE 110/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Povinnému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Oprávnená podala dňa 14. januára 2013 súdnemu exekútorovi (JUDr. Andrejovi Dembickému) návrh na vykonanie exekúcie pre vymożenie sumy 554,45 € s príslušenstvom na základe exekučného titulu - rozhodcovského rozsudku vydaného STÁLÝM ROZHODCOVSKÝM SÚDOM zriadeným pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIAČNÁ, a.s. z 21. septembra 2012, sp. zn. II/2011-8511, ktorým bola žalovanému (S. Y.) uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi (BENCONT INVESTMENTS, s.r.o.) sumu 554,45 € s príslušenstvom. Následne súdny exekútor požiadal (žiadosťou zo 17. januára 2013) Okresný súd Vranov nad Topľou o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti, ďalej len „Exekučný poriadok“).

Okresný súd Vranov nad Topľou uznesením z 30. januára 2013, č. k. 11 Er 120/2013-18 žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. V dôvodoch citoval ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, § 52 ods. 1, 2, 3, § 53 ods. 1, 4, § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, čl. 169 ods. 1 zmluvy o fungovaní Európskej únie, čl. 6 ods. 1, čl. 2, čl. 3 ods. 1, 3 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993. Dospel k záveru, že právny vzťah, ktorý vznikol medzi právnym predchodcom oprávnenej (Poštová banka, a.s.) a povinným

zmluvou o úvere z 3. apríla 2006 treba posudzovať podľa ustanovení o spotrebiteľskom úvere. Oprávnená (dodávateľ) uzatvárala zmluvu v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (výpis z obchodného registra) a povinný (ako vyplýva zo samotnej zmluvy a jej zmluvných podmienok) nemohol individuálne ovplyvniť jej obsah (bola vopred pripravená, lebo sa uzatvárala vo viacerých prípadoch pre veľký počet spotrebiteľov). Keďže povinný si neplnil riadne svoje povinnosti vyplývajúce mu zo zmluvy o úvere, uplatnila si oprávnená svoje nároky v rozhodcovskom konaní v zmysle uzatvorenej rozhodcovskej doložky (článok 9 bod 9.5 obchodných podmienok, ako neoddeliteľnej súčasti zmluvy). Podľa názoru súdu je dojednanie rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskej zmluve neprijateľnou podmienkou, ktorá je v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neplatná. Dojednanie rozhodcovskej doložky a následné konanie pred rozhodcovským súdom vedie k tomu, že spotrebiteľovi bola odopretá ochrana, ktorú mu poskytujú ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka (v nadväznosti na Smernicu č. 93/13/EHS).

Krajský súd v Prešove na odvolanie oprávnenej uznesením z 27. augusta 2013, sp. zn. 5 CoE 110/2013 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Oprávnenej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Uviedol, že okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p. Konštatoval, že okresný súd správne zistil, že z povahy zmluvných strán, predmetu podnikateľskej činnosti veriteľa (právneho predchodcu oprávnenej) a v konečnom dôsledku aj z obsahu zmluvy je zřejmé, že ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Stotožnil sa v celom rozsahu s právnym názorom prvostupňového súdu týkajúcim sa rozhodcovskej doložky, ktorá nebola dojednaná individuálne, a je preto neplatná. Z princípu ochrany spotrebiteľa, odstránenia značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach založených spotrebiteľskou zmluvou v neprospech spotrebiteľa, vyplýva povinnosť súdu preskúmať exekučný titul z hľadiska jeho formálnej a materiálnej vykonateľnosti. Postup exekučného súdu, ktorý skúmal exekučný titul - rozhodcovský rozsudok bol dôvodný. Rozhodol správne, keď žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia zamietol, lebo vychádzal z toho, že nie je materiálne vykonateľný. Dôvody odvolania preto vyhodnotil za neopodstatnené, lebo okresný súd rešpektoval právnu úpravu, zohľadnil všetky právne významné skutočnosti. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala dovolanie oprávnená. Navrhla, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zmenil a poveril súdneho exekútora vykonaním exekúcie podľa jeho žiadosti alebo, aby zrušil rozhodnutia súdov nižších stupňov a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila v zmysle § 237 O.s.p. tým, že d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi sa postupom súdu odňala možnosť konať pred ním, a v zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa názoru dovolateľky súd rozhodoval vo veci, v ktorej sa už právoplatne rozhodlo rozhodcovským rozsudkom a je neprijateľné, aby súd poprel právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku, lebo sa nepodal návrh na začatie konania o jeho zrušení, hoci podľa zákona bolo potrebný (§ 40 zákona o rozhodcovskom konaní). Exekučný súd nebol oprávnený skúmať materiálnu správnosť rozhodcovského rozsudku, skúmať rozhodcovské konanie ani zmluvu, na základe ktorej bol vydaný, lebo doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať, má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu (§ 35 zákona o rozhodcovskom konaní). Ak tak exekučný súd urobil, postupoval v rozpore s § 159 ods. 3 O.s.p. Odňatie možnosti konať pred súdom odôvodnila tým, že jej nebolo umožnené riadne a zákonným spôsobom uplatniť priznané právo z rozhodcovského rozsudku v exekučnom konaní, a že prvostupňový aj odvolací súd nedostatočne odôvodnili svoje rozhodnutia. Nesúhlasila s názorom exekučného súdu, že v exekučnom konaní je exekučný súd oprávnený ex offo skúmať meritórny súlad rozhodcovského rozsudku s hmotnoprávnou úpravou a teda, že z úradnej povinnosti je oprávnený rozhodovať o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky. Podľa oprávnenej exekučnému súdu to neumožňuje žiadne zákonné ustanovenie. Pri skúmaní dôvodov zamietnutia žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie

exekúcie podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku sa exekučný súd musí obmedziť len na také dôvody, ktoré majú povahu skutkovo zjavných dôvodov. Nemôže preskúmať rozhodcovský rozsudok z hľadiska jeho súladu so všeobecne záväznými predpismi. Súčasne uviedol, že zákon o rozhodcovskom konaní umožňuje povinnému v lehote 30 dní (odo dňa doručenia rozhodcovského rozsudku) podať žalobu na zrušenie rozhodcovského rozsudku. Povinný v danej veci žiadnu takúto aktivitu nevyvinul. Namietala, že v dôsledku nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa nemala možnosť podať kvalifikované odvolanie, a že odvolací súd neuviedol presvedčivé argumenty o ním prijatom závere o tom, že rozhodcovská doložka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach na strane spotrebiteľa. Tiež namietala, že súdy nižších stupňov nesprávne považovali zmluvu o úvere za spotrebiteľskú zmluvu a na daný zmluvný vzťah aplikovali ustanovenia na ochranu spotrebiteľa obsiahnuté v Občianskom zákonníku, ako aj záver o neplatnosti rozhodcovskej doložky v zmysle ustanovenia § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka, ktoré v čase uzavretia zmluvy ešte nebolo zakotvené v Občianskom zákonníku (porušenie zákazu retroaktivity). Napokon poukázala na znenie ustanovenia § 93b ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, v zmysle ktorého si predložením návrhu na uzavretie rozhodcovskej zmluvy súčasne s úverovou zmluvou, plnila povinnosť z neho vyplývajúcu. Predmetné ustanovenie v tomto smere predstavuje špeciálny predpis upravujúci prípustnosť rozhodcovskej zmluvy a podmienky jej uzavretia v spotrebiteľských vzťahoch, kde dodávateľom je banka.

Povinný s dôvodmi uvádzanými dovolaním nesúhlasil. Stotožnil sa naopak s rozhodnutím súdov nižšieho stupňa.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno dovolaním napadnúť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadla oprávnená dovolaním, nemá znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, dovolanie ale nesmeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu uvedenému v ustanovení § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Dovolanie oprávnenej preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Prípustnosť dovolania oprávnenej by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa

už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (pozri napríklad R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Oprávnená procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/, b/, c/, g/ O.s.p. netvrdila a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolateľka namietala vadu podľa § 237 písm. d/ O.s.p. tvrdiac, že exekučný súd skúmaním materiálnej správnosti rozhodcovského rozsudku opätovne vec prejednal, ďalej existenciu vady uvedenej v § 237 písm. e/ O.s.p. tvrdiac, že nebol podaný návrh na zrušenie rozhodcovského rozsudku, hoci podľa zákona bol potrebný a napokon aj vadu konania spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. spočívajúcu v odmietnutí práva na uspokojenie priznanej pohľadávky v exekučnom konaní, hoci zákonné podmienky na to neboli splnené a v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutí súdov.

Podľa § 159 ods. 3 O.s.p. len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova.

Prekážka rozsúdenej veci (*rei iudicatae*) svojou podstatou patrí k procesným podmienkam a jej existencia (zistenie) v každom štádiu konania vedie k zastaveniu konania. Táto prekážka nastáva predovšetkým vtedy, ak sa má v novom konaní prejednať tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t. j. ak vyplýva z rovnakého skutku).

Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné, ako súd po právnej stránke posúdil skutkový dej, ktorý bol predmetom pôvodného konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený inak, nesprávne či neúplné. Pokiaľ ide o totožnosť účastníkov, nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne procesné postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného, resp. či ten, kto v skoršom konaní vystupoval ako žalovaný, má alebo nemá v novom konaní procesné postavenie žalovaného). Konanie sa týka tých istých osôb aj v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov konania, či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie. Toto procesné ustanovenie sa uplatní aj v exekučnom konaní (§ 251 ods. 4 O.s.p.).

Z obsahu spisu vyplýva, že konaniu vo veci exekúcie oprávnenej BENCONT INVESTMENTS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Astrová 2/A, proti povinnému S. Y., bývajúcemu v S., pre vymoženie 554,45 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 11 Er 120/2013, na základe rozhodcovského rozsudku vydaného STÁLYM ROZHODCOVSKÝM SÚDOM zriadeným pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA a MEDIAČNÁ, a.s. z 21. septembra 2012, sp. zn. II/2011-8511, nepredchádzalo žiadne iné exekučné konanie s tým istým predmetom konania, a ktoré by sa týkalo tých istých účastníkov konania. Prekážku rozsúdenej veci pre exekučné konanie netvorí právoplatný rozhodcovský rozsudok vydaný v rozhodcovskom konaní, a to ani vtedy, ak exekučný súd skúma, či exekučný titul vydaný vo forme rozhodcovského rozsudku, je materiálne vykonateľný. Z povahy rozhodcovského konania, ktoré je v zákonom vymedzených prípadoch alternatívnou možnosťou

k súdnemu sporovému konaniu, totiž vyplýva, že jeho výsledkom môže byť titul, splnenia ktorého sa možno domáhať vykonaním exekúcie.

Oprávnená preto nedôvodne namieta, že súdy nižších stupňov zaťažili konanie vadou uvedenou v § 237 písm. d/ O.s.p.

Podľa názoru oprávnenej je konanie postihnuté aj vadou podľa § 237 písm. e/ O.s.p., ktorej sa podľa obsahu dovolania mali dopustiť tým, že nebol podaný návrh na zrušenie rozhodcovského rozsudku, hoci podľa zákona bol potrebný.

Podľa dovolacieho súdu k takejto vade v posudzovanej veci nedošlo.

Ustanovenie § 237 písm. e/ O.s.p. zakladá prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku jednej z neodstrániteľných podmienok konania, návrhu na začatie konania; ak konanie prebieha napriek nedostatku návrhu a nejde o prípad, kedy súd môže konať aj bez návrhu, je treba konanie zastaviť.

Exekučný súd ale v danej veci začal konať na základe žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, o ktorej bol povinný rozhodnúť do 15 dní od jej doručenia (§ 44 Exekučného poriadku). V tomto prípade z určujúceho- obsahového - hľadiska (§ 41 ods. 2 O.s.p. nejde zo strany oprávnenej o námietku nedostatku návrhu na začatie konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. e/ O.s.p., ale o námietku inú, ktorú oprávnená uvádza vo väzbe na otázku zákonnosti a vecnej správnosti postupu a právnych záverov súdov (ich právneho posúdenia veci), na ktorých v danom prípade založili svoje rozhodnutia.

Oprávnená v dovolaní tiež namietala, že súdy jej v konaní odňali možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné, ak bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom.

Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníma možnosť konať pred ním a uplatňovať (realizovať) procesné oprávnenia účastníka občianskeho súdneho konania priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. Súdna prax je jednotná v tom, že za porušenie práva v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. treba považovať aj rozhodnutie exekučného súdu o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, ak pre takéto rozhodnutie neboli splnené podmienky. Výsledkom takéhoto rozhodnutia je totiž zastavenie exekúcie, čím sa oprávnenému v exekučnom konaní odopiera právo na výkon vykonateľného rozhodnutia (pozri uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 24/2010, sp. zn. 3 Cdo 209/2008). Dovolací súd preto skúmal, či v preskúmvanej veci nejde o túto vadu konania. Dospel k záveru, že konanie súdov nie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

V rámci prieskumu rozhodnutí súdov z hľadiska uvedenej vady bolo kľúčové zodpovedanie na otázku, či exekučný súd, ktorý koná o návrhu na nútený výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, je pri rozhodovaní o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie oprávnený aj bez návrhu (ex offa) posúdiť platnosť rozhodcovskej doložky, na základe ktorej rozhodcovský súd založil svoju právomoc.

Podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul, ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekučný titul sa nepreskúma. Ak súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so

zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu, táto lehota neplatí, ak ide o exekučný titul podľa § 41 ods. 2 písm. c/ a d/. Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Proti tomuto uzneseniu je prípustné odvolanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v uznesení z 13. októbra 2011, sp. zn. 3 Cdo 146/2011, uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3 z roku 2012 pod por. č. 46 (dostupnej na internetových stránkach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky T.), zaujal stanovisko, že pokiaľ oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označí za exekučný titul rozsudok rozhodcovského súdu, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Vychádzal pritom z jednotného názoru súdnej praxe, že už v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie, sa exekučný súd v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, okrem iného, zaoberá tým, či rozhodnutie (iný titul) uvedené v návrhu na vykonanie exekúcie bolo vydané v súlade so zákonom, t. j. či bolo vydané orgánom s právomocou na jeho vydanie a či z hľadísk zakotvených v príslušných právnych predpisoch ide o rozhodnutie (iný titul) vykonateľné tak po stránke formálnej (z pohľadu právneho predpisu upravujúceho konanie, v ktorom bolo vydané), ako aj materiálnej (z aspektu obsahových náležitostí rozhodnutia - jednak určitosť, zrozumiteľnosť a presnosť označenia subjektov práv a povinností, jednak vyjadrenia uloženej povinnosti, ktorá sa má nútene vykonať).

Exekučný súd je teda už v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie bezpochyby oprávnený posúdiť, či oprávneným označený exekučný titul (ne) bol vydaný k tomu kompetentným orgánom (túto skutočnosť napokon nepopiera ani dovolateľka). Význam tohto oprávnenia je v tom, že ak exekučný titul vydal orgán, ktorý na to nemal právomoc, ide o rozhodnutie ničotné, nevyvolávajúce žiadne právne účinky. Takéto rozhodnutie nespĺňa predpoklad materiálnej vykonateľnosti (záväznosti) a na jeho základe nemožno preto viesť nútený výkon rozhodnutia.

Osobitosť postavenia rozhodcovského súdu spočíva medzi iným v tom, že jeho právomoc vec prejednať a rozhodnúť sa odvodzuje od rozhodcovskej zmluvy. Predpokladom právomoci rozhodcovského súdu je teda platné uzavretie rozhodcovskej zmluvy medzi zmluvnými stranami, a to či už vo forme osobitnej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky. Ak teda právomoc rozhodcovského súdu je závislá od existencie platnej rozhodcovskej zmluvy a exekučný súd má povinnosť v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, okrem iného, zisťovať rozpor exekučného titulu so zákonom, t. j. aj to, či bol vydaný orgánom s právomocou na jeho vydanie, je logické, že exekučný súd musí pri tomto zisťovaní posúdiť, nielen to, či rozhodcovská zmluva bola medzi zmluvnými stranami vôbec uzavretá, ale aj to, či bola uzavretá platne. Iba platná rozhodcovská zmluva môže totiž založiť právomoc rozhodcovského súdu na jej základe určitú vec prejednať a rozhodnúť, absolútna neplatnosť právneho úkonu má za následok, akoby právny úkon nebol nikdy uzavretý.

Uvedené možno podľa dovolacieho súdu zhrnúť tak, že exekučný súd, ktorý koná o návrhu na nútený výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, ak má pre to dostatok skutkových a právnych poznatkov, je v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku oprávnený už v štádiu rozhodovania o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie aj bez návrhu (ex offo) skúmať, či rozhodcovská zmluva medzi zmluvnými stranami bola uzavretá platne. Ak exekučný súd zistí, že právomoc rozhodcovského súdu bola založená na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy, prislúcha mu právo vyvodiť všetky dôsledky vyplývajúce z príslušných právnych predpisoch pre to, aby zmluvná strana nebola uvedenou doložkou viazaná (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. októbra 2012, sp. zn. 6 Cdo 105/2011 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. septembra 2012, sp. zn. 5 Cdo 230/2011, ktoré boli na zasadnutí občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 29. novembra 2012 prijaté na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky).

Nemožno preto prisvedčiť dovolateľke v tom, že zo žiadneho ustanovenia procesného predpisu exekučnému súdu nevyplyva oprávnenie rozhodcovskú doložku posúdiť z hľadiska jej platnosti.

V preskúmvanej veci bol preto plne opodstatnený a zákonom podložený postup exekučného súdu, ktorý po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie skúmal, či rozhodcovská doložka bola uzavretá platne.

Uvedený postup exekučného súdu nebol posudzovaním vecnej správnosti rozsudku rozhodcovského súdu a nesmeroval k „zrušeniu“ tohto rozhodnutia, exekučný súd si ani neosvojoval postavenie odvolacieho súdu, tak ako to mylne tvrdila vo svojom dovolaní dovolateľka. Skúmaním platnosti rozhodcovskej doložky exekučný súd len realizoval svoje oprávnenie vyplývajúce mu z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, t. j. oprávnenie posúdiť, či tento exekučný titul nie je v rozpore so zákonom.

K samotnému záveru exekučného súdu v súvislosti s rozhodcovskou doložkou (jej prijateľnosti a teda platnosti) treba uviesť, že v danom prípade mal exekučný súd k dispozícii rozhodujúce skutkové podklady, z ktorých mohol získať potrebné informácie o skutkovom a právnom stave (z rozhodcovského rozsudku z 21. septembra 2012, sp. zn. II/2011-8511, vydaného Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIAČNÁ, a.s., je okrem iného zrejmé, že rozhodcovský súd založil svoju právomoc na ustanovení bodu 9.5 Obchodných podmienok pre úver, na zmluve o úvere z 3. apríla 2006 a na Obchodných podmienkach pre úver - verzia 1/2005). Otázku prijateľnosti rozhodcovskej doložky skúmal v súlade so smernicou len z hľadísk, ktoré smernica v čl. 3 bod 1 a 2 (individuálne dojednanie podmienky) a v čl. 3 ods. 3 bod 1 písm. q/ (vyžadovanie prejednávania sporov výlučne rozhodcovským súdom) výslovne pripúšťa. Jeho skutkové závery, ktoré v súvislosti s platnosťou rozhodcovskej doložky urobil, majú povahu zjavných skutkových zistení vyplývajúcich z vyššie uvedených podkladov. Záver exekučného súdu o tom, že skúmaná rozhodcovská doložka je neprijateľná a preto je neplatná, nie je v zjavnom rozpore s účelom a zmyslom smernice a ani v zjavnom rozpore s obsahom spisu. Listiny, ktoré mal exekučný súd k dispozícii, takýto záver umožňovali.

V tejto súvislosti pre úplnosť treba dodať, že oprávnená mylne v dovolaní tvrdí, že exekučný súd postupoval v rozpore so zákonom, keďže ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka nebolo v čase dojednávania rozhodcovskej doložky účinné. Citované zákonné ustanovenie totiž podáva len príkladný výpočet neprijateľných podmienok uvedených v spotrebiteľských zmluvách. Prijateľnosť podmienok uvedených v spotrebiteľskej zmluve bolo preto možné skúmať aj z iných hľadísk, než v tomto ustanovení výslovne uvedených, najmä z tých, ktoré boli v súlade so smernicou tak, ako tomu bolo v danom prípade.

Keďže exekučný súd zistil už pri postupe podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, že exekučný titul vo forme rozhodcovského rozsudku predloženého oprávnenou, je v rozpore so zákonom, dospel k správneému záveru, že nie sú splnené podmienky pre udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Pokiaľ súd prvého stupňa predmetnú žiadosť zamietol a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil, nešlo o prípad zamietnutia žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, hoci pre toto zamietnutie neboli splnené zákonné predpoklady. Postup súdov nižších stupňov nemal preto za následok odňatie možnosti oprávnenej konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že nie je dôvodná ani námietka dovolateľky týkajúca sa nedostatočného odôvodnenia písomného vyhotovenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, vyplýva z ustálenej judikatúry ESĽP. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko t 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p. ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená vo vyššie citovanom ustanovení. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

V preskúmvanej veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, ktoré oprávnenou predložené listiny preskúmal a s akými skutkovými závermi, citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávanú vec a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijatý záver o nesplnení podmienok pre vyhovieť žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zrozumiteľne a v potrebnom rozsahu vysvetlil. Odvolací súd sa stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa, sám na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia prvostupňového súdu doplnil ďalšie argumenty a tiež vysvetlil, prečo sa nestotožnil s námietkami oprávnenej uvedeními v odvolaní. Odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia dalo tak odpoveď na relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany oprávnenej, keď v dostatočnom rozsahu zodpovedalo, prečo nemohlo byť vyhovieť žiadosti požadovanej súdnym exekútorom. Okolnosť, že táto odpoveď neúspešnú oprávnenú neuspokojuje, neznamená, že odôvodnenie nespĺňa parametre zákonného rozhodnutia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p., za odňatie možnosti konať pred súdom v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv či požiadaviek oprávnenej.

Možno zhrnúť, že z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Podľa dovolacieho súdu skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu ako celok požiadavky zákona na odôvodnenie rozhodnutia

spĺňa.

Dovolateľkou namietané ďalšie vady konaní a rozhodnutí súdov, t. j. že ich konanie je postihnuté inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a že ich rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p.), sú síce relevantnými dovolacími dôvodmi, samotné ale prípustnosť dovolania nezakladajú (vrátane namietaného ustanovenia o bankách). Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému prieskumu a preto ani zohľadniť prípadne vecnú nesprávnosť rozhodnutia.

Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že prípustnosť dovolania z ustanovenia § 239 O.s.p. nemožno vyvodiť a iné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie oprávnenej v súlade s § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

V dovolacom konaní úspešnému povinnému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti oprávnenej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že trovy nevyčísľil (§ 151 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.